

Akademik Kütüphane Konsorsiyumları ile İlgili Yayınlar Yönelik Sistemik Bir Literatür Değerlendirmesi

A Systematic Literature Review of Publications on Academic Library Consortia

Hanife Gül BOZKURT* , Ümit KONYA**

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada akademik kütüphane konsorsiyumları ile ilgili yazılmış bilimsel makalelerin bibliyografik olarak incelenerek kütüphanecilik disiplini alanında bir sentez yapılması amaçlanmıştır. Akademik kütüphane konsorsiyumu kavramıyla ilgili Web of Science veri tabanında bulunan bilimsel makaleler derlenerek, bu konuda çalışmalarda üzerinde durulan kavramlara odaklanılarak; Dünyadaki ve Türkiye'deki eğilim belirlenmeye çalışılmıştır.

Yöntem: Çalışmada 2019 ile (Ekim) 2023 yılları arasında Web of Science veri tabanında yayımlanmış araştırmalardan elde edilen veriler PRISMA 2020 bildirgesi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Verilerin kategorize edilmesinde ve kodlanmasında bu çalışmanın yazarları tarafından ortak geliştirilen "Veri Toplama Formu" kullanılmıştır. Veriler MAXQDA 2020 programı ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Web of Science veri tabanında yapılan arama sonucu 418 çalışma tespit edilmiş, bu çalışmalardan sadece 33'ü sistematik derleme için uygun bulunmuştur. Çalışmaların çoğunun Amerika Birleşik Devletleri ve gelişmekte olan Afrika ülkelerinde yapıldığı, Türkiye adresli ise bir çalışmanın olduğu tespit edilmiştir. Akademik kütüphane konsorsiyumu konusunda yapılan çalışmalarda, elektronik kaynak paylaşım modelleri, kütüphaneler arası ödünç verme hizmetleri, iş birliği koleksiyon geliştirme, elektronik kaynak kullanım istatistiği standartları, maliyet paylaşım modelleri, kütüphane konsorsiyumlarının yeni rolleri gibi konular üzerinde durulmuştur.

Sonuç: Yapılan çalışmaların çoğunda akademik kütüphane konsorsiyumlarının geliştirdiği hizmetler ve kütüphanelerin yayıncılarla yaptıkları iş birlikleri üzerinde durulmuştur. Türkiye'de akademik kütüphane konsorsiyumu araştırmalarının eksik olduğu gözlemlenmiştir.

Özgünlük: Türkiye'de akademik kütüphane konsorsiyumu konusunda uluslararası literatürü değerlendirmeye yönelik yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır. Ayrıca çalışmanın gelecekteki araştırmalar için olası alanları belirleyerek, araştırmacılara fikir vermesi yönünden önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kütüphane konsorsiyumu; kütüphane iş birlikleri; ulusal lisanslar; üniversite kütüphaneleri.

* Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye E-posta: gulbozkurt@adu.edu.tr

PhD Student, Istanbul University, Graduate School of Social Sciences, Department of Information and Records Management, Istanbul, Turkey

** İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, İstanbul, Türkiye, E-posta: uko@istanbul.edu.tr

Istanbul University, Faculty of Literature, Department of Information and Records Management, Istanbul, Turkey, E-mail: uko@istanbul.edu.tr

Gönderim Tarihi - Received: 23.10.2023; Kabul Tarihi - Accepted: 24.01.2024; Yayımlanma Tarihi - Published: 30.03.2024

Editör: Doç. Dr. Şahika Eroğlu

ABSTRACT

Purpose: In this study, it is aimed to make a synthesis in the field of librarianship discipline by bibliographically examining scientific articles written about academic library consortia. By compiling scientific articles in the Web of Science database regarding the concept of academic library consortia and focusing on the concepts emphasized in studies on this subject, an attempt was made to determine the trend in the world and Türkiye.

Method: In the study, data from studies published in the Web of Science database between 2019 and (October) 2023 were determined using the PRISMA 2020 declaration. Document review, one of the qualitative research methods, was used. The "Data Collection Form" jointly developed by the authors of this study was used to categorize and code the data. The data was analyzed with the MAXQDA 2020 program.

Findings: As a result of the search in the Web of Science database, 418 studies were identified, and only 33 were found suitable for systematic review. It was determined that most of the studies were conducted in the United States and developing African countries, and there was only one study from Türkiye. Studies on academic library consortia have focused on topics such as electronic resource-sharing models, interlibrary loan services, collaborative collection development, electronic resource usage statistics standards, cost-sharing models, and new roles of library consortia.

Implications: Most of the studies focused on the services developed by academic library consortia and the collaborations of libraries with publishers. It has been observed that academic library consortium research is lacking in Türkiye.

Originality: No study has been conducted to evaluate the international literature on academic library consortia in Türkiye. It is also thought that the study will significantly contribute to researchers by identifying possible areas for future research.

Keywords: Library consortium; library collaborations; national licenses; university libraries.

Giriş

Üniversite kütüphanelerinin en temel amaçlarından biri mensubu olduğu üniversitenin çalışanlarının ve öğrencilerinin bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu doğrultuda kütüphaneler dermelerinde bulunan basılı, elektronik, görsel-işitsel bilgi kaynaklarıyla kullanıcılarına hizmet vermektedir. Yaşanılan bilgi çağında bilim üreten, bilgiyi elinde bulunduran, teknolojiyi kullanabilen hatta bu alanlardaki gelişmelere yön verebilen toplumlar güçlü durumda iken bilgiye ulaşamayan toplumlar ise geride kalmaktadır. Bugün birçok bilgi-bilim, kütüphane platformlarında da kütüphanelerin sürdürülebilirliği, her araştırmacı için bilgiye erişimde fırsat eşitliği, açık bilim, açık erişim, bilgiye ekonomik yollardan erişilebilirlik, kütüphane konsorsiyumları kavramları sıklıkla tartışılmaktadır (ALA, 2024; ICOLC, 2024; IFLA, 2024). Bilimsel mecralarda tartışılan çeşitli konularda ortak payda daha fazla bilgiye, en ekonomik yollarla erişmektir. Kütüphane konsorsiyumları da bu noktada devreye girmektedir. Dünyada binlerce üniversite akademik kütüphane konsorsiyumları aracılığıyla özellikle elektronik bilgi kaynaklarına abone olmaktadır. Benzer şekilde birçok ülkede ulusal elektronik kaynak lisansları ile tüm araştırma kurumları ya da vatandaşlar bilgi kaynaklarına ücretsiz bir şekilde erişmektedirler.

Konsorsiyum Latince "consortium" ve "consortio" kelime kökeninden gelmekte olup, katılım, ortak katılım, birlik gibi anlamları ifade etmektedir (Glare, 1982). Kelimenin kökeninde ifade edilen ortak kavramlara bakıldığında bir ortaklık, birden fazla kişi ya da kurumun, ülkenin, şirketin olması gerektiği anlaşılmaktadır. Birçok farklı disiplinde konsorsiyum çalışmaları mevcuttur. Kâr amacı gütmeyen konsorsiyum türlerinden birisi olan kütüphane konsorsiyumları çalışmamızın temel noktasıdır.

Kütüphane konsorsiyumu kavramını Hakgüder (2011), birden fazla kütüphanenin kullanıcılarını daha fazla bilgi kaynağına ulaştırabilmek ve ekonomik açıdan zorlanmamak adına oluşturdukları iş birlikleri şeklinde belirtmektedir. Burada temel nokta birden fazla kütüphanenin bir araya gelerek konsorsiyum oluşturması ve yayınevleri ile anlaşmalarda daha etkili olabilmesidir. Kütüphanelerin bir araya gelerek oluşturdukları konsorsiyumun temelinde yasal anlaşmalarla kurulan kaynak paylaşımı (kütüphaneler arası ödünç verme-ILL, toplu katalog), elektronik kaynakların ortak satın alınması gibi faktörler yer almaktadır.

Konsorsiyumlar oluşumları ve amaçları göz önüne alındığında çeşitlilik göstermektedir. Bazı konsorsiyumlar bilgi merkezlerinin yapılarına göre veya konu bazlı örgütlenme modellerini tercih ederken bazıları ise coğrafi, bölgesel ya da ulusal örgütlenmeyi tercih etmektedir. “Elektronik Bilgiye Erişim Modelleri” başlıklı bildiri ortak amaçla kurulan üç çeşit konsorsiyumdan bahsedilmiştir. Bunlardan ilki; sabit paket sunan, ödemelerin konsorsiyuma yapıldığı ve her tür kütüphaneye açık olan model, ikincisi; coğrafi-bölgesel temelli konsorsiyum üçüncüsü ise ortak bir konu tabanında kurulan konsorsiyumlardır (Alpay, 2007). Konsorsiyumlardan bazıları hizmet temelli örgütlenmiştir. Hizmet temelli örgütlenen konsorsiyumlar büyük ölçekli olmakla birlikte, bilgisayar ortamına aktarılmış ve bütün teknik işlemleri kapsayan hizmetlere odaklanmaktadır. Daha küçük boyutlu konsorsiyumlar ise okuyucu hizmetleri ve günlük problemlerle ilgili olmakla birlikte iş birliği ve referans ağı hizmeti, kütüphaneler arası ödünç verme-ILL sınırlı amaçlı konsorsiyumların etkinlik alanındadır (Toplu, 2009).

Bu çalışmada Web of Science veri tabanında akademik kütüphane konsorsiyumu konusunda son beş yılda (2019-2023) yapılan bilimsel makaleler incelenmiştir. Akademik kütüphane konsorsiyumu ile ilgili Dünyadaki ve Türkiye’deki en güncel gelişmeleri, tartışılan ve araştırılan konuları belirlemek için çalışma son beş yıl ile sınırlı tutulmuştur. Çalışmaya dâhil edilen yayınlar derinlemesine analiz edilmiş, konu ile ilişkilendirilen ifadeler temalar formatında belirlenerek sistemantik bir şekilde kodlanarak kavramsal ilişki kurulmaya çalışılmıştır. Araştırmacıların bilgi ihtiyaçlarının fazlalığı bununla birlikte kütüphane bütçelerinin sınırlı olması sonucu bugün birçok akademik kütüphane bir araya gelerek konsorsiyum kurmaktadır. Böylelikle bilgi kaynaklarına yönelik maliyetini düşürmeye çalışmaktadır. Bu nedenle kütüphane konsorsiyumunu ele alan bu çalışmada konu ile ilgili dünyadaki son gelişmeleri, yeni elektronik kaynak paylaşım modellerini ve mevcut durumu belirlemeye çalışması yönünden önemlidir.

Literatür Değerlendirmesi

Çalışmaya dâhil edilen yayınlarda Akademik Kütüphane Konsorsiyumu kavramı çeşitli konularla bağlantı kurularak ele alınmıştır. Web of Science veri tabanında 2019-2023 yılları arasında “Akademik kütüphane konsorsiyumu” konusunda yayımlanan uluslararası çalışmalarda ele alınan konular; fikri mülkiyet kanunu, elektronik kaynak yönetimi, liderlik yetkinlikleri ve kütüphaneler, erişilebilirlik kavramı, kütüphaneler arası ödünç verme sistemleri, dergi alıntı ağları, iş birlikçi koleksiyon geliştirme, elektronik kaynakların çevrim içi kullanımını sayma, maliyet paylaşım modelleri, kütüphane konsorsiyumlarının yeni rolleri, mobil uygulamalar, çeşitliliğe bağlılık beyanı bildirgesi, elektronik kitap paylaşım modelleri, bilgi yoksulluğu ve üniversite eğitiminin karşılanabilirliğidir. Çalışmada kütüphane konsorsiyumları ile ilişkilendirilerek literatürde ifade edilen bu kavramları açıklamakta yarar vardır.

Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO - World Intellectual Property Organization) fikri mülkiyet kavramını, “buluşlar gibi zihnin yaratımları; edebî ve sanatsal eserler, semboller, tasarımlar, ticarete kullanılan görseller ve isimler olarak belirlemiştir (WIPO, 2023). Fikri mülkiyetin korunması, bilgiye dayalı bir toplumda bireylerin ürettikleri ürünlerden veya yaptıkları yeniliklerden kazanç elde etmelerini sağlar (WIPO, 2023). Üniversite kütüphaneleri fikri mülkiyet konusunda yapılan çalışma sisteminin önemli bir bileşenidir. Bir üniversite kütüphanesi, çeşitli türden barındırdığı veri tabanlarına, kütüphane ve bilgi bilimi alanında sahip olduğu uzman personele, iyi bir altyapıya ve teknik araçlara sahip olduğu için fikri mülkiyet bilgi hizmetlerini sağlayabilir (Ji vd., 2017). Zimbabve üniversite kütüphanelerinde fikri mülkiyet bilgi hizmetlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik yapılan nicel çalışmada, Zimbabve Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ZULC) tam üyesi olan kütüphaneler ele alınmış ve ilgi çekici bulgulara yer verilmiştir. Yapılan çalışmada gelişmiş ülkelerde (Çin, ABD) kütüphane konsorsiyumları genelinde üniversite kütüphanelerinde yapılan uygulamalar ve Zimbabve üniversite kütüphanelerinde fikri mülkiyet bilgi hizmetlerinin mevcut durum analizi yapılarak geliştirilmesine yönelik çerçeve çizilmiştir

(Munyoro vd., 2023). Zhang ve Peng (2020) yaptıkları çalışmada üniversiteler için fikrî mülkiyet bilgi hizmetlerinin merkezi olduğu konusunda hemfikirlerdir. Literatürde konu ile ilgili detaylı çalışmalara ve ulusal politikalara yer verilmiştir. Çin'de konsorsiyuma üye olan üniversite kütüphanelerinde fikrî mülkiyet bilgi hizmetleri büyük ölçüde fikrî mülkiyetin etkili bir şekilde korunmasını ve uygulanmasını teşvik etmeyi amaçlayan ilgili ulusal politikalara bağlı olduğu vurgulanmaktadır (Wu, 2017; Zhang ve Peng, 2020).

Elektronik kaynak yönetimi (ERM- Electronic Records Management), akademik kütüphanelerin temel görevlerinden biri hâline gelmiştir. Bentil, Liew ve Chawner'ın 2022 yılında yaptığı bir araştırmada gelişmiş ülkelerdeki kütüphane konsorsiyumlarına üye olan akademik kütüphanelerin elektronik kaynakları başarılı bir şekilde yönetmek için nasıl çalışmalar yaptığı ortaya konulmuştur. Çalışmada elektronik kaynak yönetimi tekniklerine değinilmiş ve Elektronik Kaynak Yönetimi Teknikleri (TERM- Techniques of Electronic Resource Management), Gana Akademik Araştırma Kütüphaneleri Konsorsiyumu (CARLIGH) yöneticileriyle yapılan yarı yapılandırılmış nitel çalışma esaslarına dayandırılmıştır (Bentil vd., 2022). TERMS, Portland Eyalet Üniversitesi'nden Graham Stone tarafından 2008 yılında başlatılmıştır (Bentil vd., 2022). Üniversite kütüphanelerinde elektronik kaynak yönetiminde uygulamadaki tutarsızlıklara çözüm bulma amacıyla ortaya çıkmıştır. Bugün kütüphane konsorsiyumlarına üye olan birçok akademik kütüphane Elektronik Kaynak Yönetim Teknikleri sayesinde, elektronik kaynak yaşam döngüsünün iş akışına dair düzen sağlayarak bir dizi çalışmaya yön verir hâle gelmiş ve kütüphanecilikte birçok müfredat ve projeye entegre edilmiştir (Fry, 2013). Elektronik kaynak yönetimini belli bir yöntem çerçevesi içerisinde ele alan TERMS ilkeleri altı aşamadan oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla; yeni içeriği araştırmak, yeni içerik edinme, uygulama, devam eden değerlendirme ve erişim, yıllık inceleme, iptal ve değiştirme incelemesidir (Emery ve Stone, 2013).

Liderlik yetkinliklerini kütüphane ve konsorsiyum yöneticilerinde ölçmek adına, Kütüphane Liderliği ve Yönetimi Derneği (LLAMA: Library Leadership and Management Association) tarafından geliştirilen Liderlik Yeterlilikleri Modelinden yararlanılmaktadır. Literatürde yer alan söz konusu çalışmalarda ilgili ölçekten yararlanılmıştır (Wong, 2019). Profesyonel kütüphanecilerin ortak hedeflere ulaşmak için başkalarını etkilediklerinde liderlik yaptıkları belirtilmekte bununla birlikte liderliğin sadece yönetici unvanı taşıyanlarla sınırlı olmaması gerektiğinin altı çizilmektedir (Wong, 2019). Liderlik ve yönetim terimleri arasında bulunan anlam farkı literatürde çok sayıda tartışmaya yol açmıştır. Wong 2019 yılında yaptığı bilimsel çalışmasında liderlik yetkinliği modelini kullanarak kütüphanecilerin liderlik yeteneklerine ilişkin algılarını ölçmüştür.

Erişilebilirlik kavramı, kütüphanelerin engel durumu bulunan (görme, işitme, fiziksel ya da zihinsel, vb.) kullanıcılarına bilgiye erişimde fırsat eşitliği sağlayarak hizmet vermesi anlamına gelmektedir. Bugün Türkiye'de ve Dünyada birçok kütüphane gerek bilgi kaynakları gerekse mekânsal erişim anlamında bu konuda var olan standartlara uygun bir şekilde ciddi çalışmalar yapmaktadır. Kütüphane Erişilebilirlik İttifakı (LAA- The Library Accessibility Alliance) konsorsiyum olarak Amerika'nın, Illinois eyaletinde bulunan On Büyük Akademik İttifak (BTAA- Big Ten Academic Alliance) ve ABD Georgia Eyaletinin başkenti Atlanta'da bulunan Güneydoğu Araştırma Kütüphaneleri Derneği (ASERL- Association for Southeastern Research Libraries) kaynakları bir havuzda toplayarak akademik kütüphane kaynakları ve hizmetlerine erişilebilirliği arttırmak amacıyla 2019 yılında kurulmuştur (Ezell vd., 2022). Bu kuruluşa daha sonra 2021 yılında ABD Kansas'ta bulunan Büyük Batı Kütüphane İttifakı (GWLA- Greater Western Library Alliance) ve ABD Washington'dan Washington Araştırma Kütüphanesi Konsorsiyumu (WRLC- Washington Research Library Consortium) katılmıştır. Bu dört konsorsiyum sayesinde 100 akademik kurum temsil edilmektedir.

Kütüphaneler arası ödünç verme hizmeti (ILL- Interlibrary Loan) uzun yıllardır kütüphanelerin sundukları bir hizmettir. Kütüphanelerin kendi dermesinde bulunmayan basılı veya elektronik bilgi kaynaklarını

diğer kütüphanelerle ittifak sağlayarak kurumundaki araştırmacılar için ödünç almasıdır. Türkiye’de ILL hizmeti Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ANKOS) Kütüphaneler Arası İş Birliği Takip Sistemi (ANKOS-KİTS) aracılığı ile gerçekleştirilmektedir (ANKOS KİTS, 2024). Ödünç alma hizmetinden yararlanacak kütüphanelerin de bu sisteme kayıtlı kütüphaneler arasında olması gerekmektedir. Literatürde kütüphaneler arası ödünç verme hizmeti özellikle konsorsiyum bağlamında ele alınmaktadır. Bu çalışmaya dâhil edilen birçok makalede ILL konusu incelenerek, elektronik kitapların kütüphaneler arası ödünç alınmasında birçok engelin olduğundan bahsedilmektedir (Murphy, 2019; Thompson vd., 2019). Bu engellerin başında uluslararası nakliyatın yüksek maliyeti, uluslararası ödemeler için hantal ve uluslararası kısıtlayıcı süreçler, telif hakkı yasaları, lisans kısıtlamaları gelmektedir (Thompson vd., 2019).

Dergi alıntı ağları, kütüphane konsorsiyumlarının üyelerinin ihtiyaçlarına en iyi şekilde hizmet edecek bilgi kaynaklarına aboneliklerin yapılmasına yönelik, planlama süreçlerinde kullandığı bilgilerden birisidir (Pispiringas vd., 2022). Bilimsel dergiler, belirli bir alan veya birçok disiplindeki fikirleri, teknikleri ve bilgileri araştırmacılara aktarmaya yönelik kullanılan bir araçtır. Bu nedenle bilimsel araştırmaların ilerlemesi ve değerlendirilmesinde etkili bir rolü vardır. Dergi alıntı ağları ile bilimsel dergilerin araştırmanın ilerlemesinde temsil ettikleri etkiye yani başka bir bilimsel dergide yayımlanan makalelerden alınan alıntılarının sayısına göre derecelendirilmesi ifade edilmektedir (Pispiringas vd., 2022). Pispiringas 2022 yılında yaptığı çalışmada, konsorsiyumların mali kaynaklarını verimli bir şekilde kullanabilmek için bilimsel yayınlara erişim karar noktasında bir dizi kritere başvurduklarını ifade etmiştir. Bunlar; yazar grubunun yayın yaptığı bilimsel dergiler ile çalışmalarında referans verdikleri bilimsel dergiler, bilimsel dergi başına tam metin indirme sayısı ve zaman dilimleri, her bir derginin (olası) disiplinler arası değeridir (Pispiringas vd., 2022).

İş birlikçi koleksiyon geliştirme pratik anlamda maliyet paylaşımı veya tasarruf için konsorsiyumlu satın alma ilişkilerini ifade etmektedir (Pan ve Fong, 2010; Scigliano, 2002). Akademik kütüphaneler giderek elektronik içeriğe daha fazla yönelmiştir. Bunun değişen kullanıcı talepleri, gelişen bilgi teknolojileri, bilginin çeşitli platformlarda sunulması gibi çeşitli nedenleri vardır. Tüm bunlara rağmen kütüphanelerin bütçe kısıtlamaları ve finansman modeli değişiklikleri akademik kütüphanelerin, koleksiyon geliştirme yönetim ve stratejilerine yaklaşımlarını etkilemiştir. Yapılan bilimsel çalışmalarda potansiyel zorluklara rağmen iş birlikçi koleksiyon geliştirmenin hâlâ akademik kütüphane koleksiyon yönetiminin geleceğini temsil ettiği belirtilmektedir (Levenson ve Nichols Hess, 2020).

Ağ Bağlantılı Elektronik Kaynakların Çevrim İçi Kullanımının Sayımı (COUNTER- Counting Online Usage of Networked Electronic Resources) elektronik bilgi kaynaklarının kullanımını ölçmek için kullanılan etkili bir standarttır. İndirme oranlarının analiz edilmesinde belli bir standardın kullanılması son derece önemlidir. Uluslararası Kütüphane Konsorsiyum Koalisyonu ve Ulusal Bilgi Standartları Organizasyonunun bu konularda çalışması yapıldığı belirtilmektedir (Fernández-Ramos vd., 2019).

Maliyet Paylaşım Modeli, kütüphane konsorsiyum üyelerinin üretkenliğini sağlamak ve en ekonomik yollarla bilgi kaynaklarına erişmek için fikir birliğine vararak ödemelere yönelik iş birliği yapmaları olarak ifade edilebilir. Dünyada ve Türkiye’de kütüphane konsorsiyumlarının kullandığı birçok maliyet paylaşım modeli vardır. Türkiye’de ANKOS tarafından kullanılan modeller, bilgi kaynaklarına göre farklılık göstermektedir. Bunlar kısaca şu şekilde belirtilmektedir:

- Tam Zamanlı Eşdeğer (FTE Full- Time Equivalent) paylaşım modeli,
- Koleksiyon içeriğine ve tarih aralığına dayalı maliyet paylaşım modeli,
- Dergi ve kitap sayısı maliyet paylaşım modeli,

- Tek tip sabit ücret maliyet paylaşım modeli,
- Kullanım, sabit ücret ve FTE paylaşım modeli,
- Konu alanı maliyet paylaşımı modeline göre FTE,
- Basılı kitap ve dergilerin toplam sayısına dayalı maliyet paylaşım modeli,
- İndirilen makale sayısına dayalı maliyet paylaşım modeli,
- Eş zamanlı kullanıcı sayısına ve FTE'ye dayalı maliyet paylaşım modeli,
- Kurumun yayın alıntılarına dayalı maliyet paylaşım modeli uluslararası indeksler,
- Kurumun yayın ve alıntılarına dayalı maliyet paylaşım modeli ulusal indekslerdeki sayılar,
- Lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri,
- Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD Organisation for Economic Co-operation and Development) kalkınma endeksi ve FTE modelidir (Çuhadar ve Çimen, 2019).

Alma/Prima, birden fazla kütüphane fonksiyonlarını tek bir sisteme entegre etmeye yarayan yazılımdır. Sistematik derlemede incelenen bilimsel çalışmada, Illinois'deki önde gelen akademik kütüphane konsorsiyumu olan CARLI (Consortium of Academic and Research Libraries in Illinois)'den bahsedilmektedir. İlgili konsorsiyumun bölgede 127 kütüphaneye hizmet verdiği, kaynak paylaşımı ve materyallerin teslimi için ortak bir birlik kataloğu sağlayarak, e-kaynak sözleşmesini ve fiyatlandırma müzakerelerini kolaylaştırdığından ve tüm bu iş süreçlerini yürütürken entegrasyonun ilgili yazılımlar ile kolay bir şekilde sağlandığı belirtilmektedir (Midgley ve Mundle, 2023).

Konsorsiyum Yeni Roller kodlaması ile akademik kütüphane konsorsiyumlarından günümüzde beklenen yeni sorumluluklardan bahsedilmektedir. Yapılan literatür incelemesinde akademik kütüphane konsorsiyumlarının sadece ortak kaynak satın alımında değil, akademik kütüphanelere birçok konuda mentörlük yaptığı ve kütüphanelerle iş birliği hâlinde olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada da çeşitli başlıklar altında kodlanan yeni roller şunlardır; bilgi yoksulluğunun ortadan kaldırılması, elektronik kitap paylaşım modelleri, kütüphaneler arası ödünç verme (ILL) hizmeti, çeşitliliğe bağlılık beyanına (DEI) verilen destek, canlı sohbet referans hizmetleri, finansal okuryazarlık, açık erişim, maliyet paylaşım modelleri, elektronik kaynak yönetimi (ERM), erişilebilir hizmetler, yayınlara ve oku (P ve R) anlaşmaları, üniversitelerin eğitim karşılanabilirliğini artırmak, fikri mülkiyet politikası ve hizmetleridir (Busch vd., 2023; Ely, 2021; Fry, 2019; Logan vd., 2019; Lundy ve Curran, 2020; Marcella ve Chowdhury, 2020; Munyoro vd., 2021; Murphy, 2019; Sweet ve Clarage, 2020).

Mobil Uygulama - Minrva, iOS ve Android ile kütüphane hizmetlerinin mobil platformda sunulduğu bir uygulamadır. Uygulama Illinois'deki kütüphane konsorsiyumu genelinde uygulanmıştır (Hahn, 2019). Yapılan bilimsel bir çalışmada öğrencilerin kütüphane kullanımının "[...] dönem not ortalamasının akademik durum açısından önemli bir belirleyici" ve pozitif yönde bir etkisinin olduğu bildirilmiştir (Gaha vd., 2018; LeMaistre vd., 2018). Bu nedenle günümüzde gelişen bilgi teknolojileri ve değişen kütüphane kullanıcı talepleri karşısında, tüm bu gelişmelere uyum sağlayarak kütüphane hizmetlerinin ve fonksiyonlarının mobil uygulamalar üzerinden erişilebilir olmasının ne derece önemli olduğu ortaya konulmuştur.

Çeşitliliğe Bağlılık Beyanı (DEI - Diversity, Equity and Inclusion), çeşitlilik, eşitlik ve kapsayıcılık ilkelere dayanır. *Tüm insanlara adil davranış ve tam katılım hakkı tanıyarak özellikle tarihsel olarak kimlik veya engellilik temelinde ayrımcılığa maruz kalmış, yeterince temsil edilmemiş grupları teşvik etmeyi amaçlar ve örgütsel çerçeve çizer.* Akademik kütüphanelerin, içinde yer aldıkları kuruma karşı sorumlulukları vardır bu da onları kurumları ile birincil paydaş durumuna getirir. Bununla birlikte toplum içinde ötekileştirme örnekleri

ve ırksal ayrımcılık meydana geldiğinden, akademik kütüphaneler DEI beyanının varlığı ve içeriği aracılığıyla kendilerini sosyal adaletin temsilcileri olarak konumlandırabilirler (Ely, 2021).

E-Kitap Paylaşım Modelleri, e-kitaplar akademik kütüphane kataloglarında giderek daha fazla yer kaplamakta dahası kataloğun büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bununla birlikte lisans anlaşmaları, dijital haklar yönetimi (DRM) ve teknik sorunlar e-kitapların kütüphaneler arası paylaşımını zorlaştırmaktadır (Murphy, 2019). Tüm bu zorlukların üstesinden gelebilmek için kütüphane konsorsiyumlarının kullandıkları çeşitli modeller mevcuttur. Pek çok kütüphane konsorsiyumu üye kütüphaneler arasında serbestçe paylaşabilecekleri e-kitapları satın almanın yanı sıra, e-kitap ILL hizmetini sağlayabilmek için kendi sistemlerini tasarlayan kütüphaneler de vardır. Oregon, Washington ve Idaho'daki 38 akademik kütüphanenin üyeliğinden oluşan bir konsorsiyum olan Orbis-Cascade Alliance, Nova Scotia'daki 25 akademik kütüphaneden oluşan NovaNet, Colorado Araştırma Kütüphaneleri İttifakı (CARL), 72 akademik kütüphaneden oluşan bir konsorsiyum olan Virginia Sanal Kütüphanesi (VIVA), bu anlamda başarılı pilot projeler ve uygulamalar ortaya koymuşlardır (Murphy, 2019).

Bilgi yoksulluğu, bilgiye erişimi engelleyen, yanlış yönlendiren bilgi eksikliği veya aşırı bilgi yüklenme koşullarıyla karakterize edilen karmaşık sosyal bir fenomen olarak tanımlanmaktadır (Demir, 2021; Srinuan ve Bohlin, 2011). Bilgi yoksulluğunun dört temel boyutu vardır:

1. Yoksulluğu ortadan kaldıracak bir araç olarak bilgi,
2. Bilgi yoksulluğuna yol açan nedensel faktörler,
3. Bilgi yoksulluğuyla mücadeleyle yönelik yaratma ve üretim faaliyetleri,
4. Son derece dezavantajlı alanların ve bilgi ihtiyacının daha iyi anlaşılmasıdır (Marcella ve Chowdhury, 2020).

Üniversite eğitiminin karşılanabilirliği, üniversite öğrencilerinin üniversite için yaptıkları ödemelerin yanında çeşitli giderleri mevcuttur. Öğrencilerin sahip olduğu kısıtlı ekonomik bütçe ve söz konusu giderlerin fazlalığı eğitimde fırsat eşitsizliği ve bireyler için maddi sıkıntılar yaşamasına neden olmaktadır. Bugün birçok üniversite sağladığı burs imkânları, açık ders kaynakları ve bilimsel yayınlara ücretsiz erişim ile karşılanabilirliği vaat etmektedir. Yapılan bilimsel bir çalışmada ölçek ekonomileri nedeniyle, kütüphane konsorsiyumlarının üniversitelerin karşılanabilirliğini arttırmaya yönelik önemli katkılar sağlama potansiyeline sahip olduğu belirtilmiştir (Sweet ve Clarage, 2020).

Çalışmamıza dâhil edilen WoS yayınlarının dışında Türkiye'de de konsorsiyum çalışmalarını konu alan yayınların olduğu belirlenmiştir. Fakat özellikle son beş yıla ait (2019-2023) mevcut ulusal literatürde yeterince çalışmanın olmadığı saptanmıştır. 2021 yılında yayımlanan, "Bilgi Merkezleri Arasında İş Birliği ve Koordinasyon: Konsorsiyum Çalışmaları" isimli çalışmada, bir bilgi merkezinin bazı hizmet ve kaynakların temininde tek başına yetersiz kaldığından, kütüphaneler arası iş birliklerinin bu eksikliklerin karşılanmasında önemli bir yerinin olduğundan bahsedilmektedir (Eroğlu ve Eroğlu, 2022; Güneş, 2021). *Çalışmada bilgi kaynaklarına erişim, paylaşım ve iş birliği konusunda konsorsiyumların öneminden* bahsedilmiş, Türkiye'deki Ulusal Konsorsiyum çalışmalarından olan Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (TÜBİTAK ULAKBİM) Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisansının (EKUAL) ve ANKOS yapısı, paydaşları, tarihçesi, *çalışmaları* incelenmiştir (Güneş, 2021). Yapılan bir başka çalışmada konsorsiyumların kütüphane iş birliklerinin ve ortak çalışmalarının en kapsamlı alanını oluşturduğundan ve kütüphaneler için yeni iş birliği alanlarından bahsedilmektedir (Çimen, 2021). Çalışmada, ANKOS'un iş birliği çalışmalarından olan ANKOS Personel Değişim Programı, ANKOS Akademi, COVID -19 sürecinde Türkiye'de uygulanan kütüphaneler arası iş birliği süreçleri incelenmiştir (Çimen, 2021).

Yöntem

Bu çalışmada, bilgi teknolojilerinin gelişmesi ve bilgi miktarındaki artış karşısında üniversite kütüphanelerinin dermelerine bilimsel kaynakları sağlarken sıklıkla yararlandıkları akademik kütüphane konsorsiyumları üzerine odaklanılmıştır. Uluslararası makaleler bibliyografik olarak incelenerek, kütüphane konsorsiyumları üzerine yapılan çalışmaların eğiliminin ne yönde olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Araştırmada, nitel araştırmalarda veri toplama yöntemlerinden birisi olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Ayrıca doküman incelemesi veya analizi tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi diğer nitel yöntemlerin kullanıldığı durumlarda ek bilgi kaynağı olarak da işe yarayabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu amaç doğrultusunda çalışmaya şekil veren sorular şunlardır:

1. Akademik kütüphane konsorsiyumları konusunda son beş yıla ait Türkiye adresli uluslararası çalışmalarda öne çıkan konular nelerdir?
2. Akademik kütüphane konsorsiyumu konusunda Web of Science veri tabanında yer alan son beş yıla ait çalışmalarda hangi konular öne çıkmaktadır?
3. Kütüphane konsorsiyumu çalışmalarında dünyada eğilim hangi yöndedir?

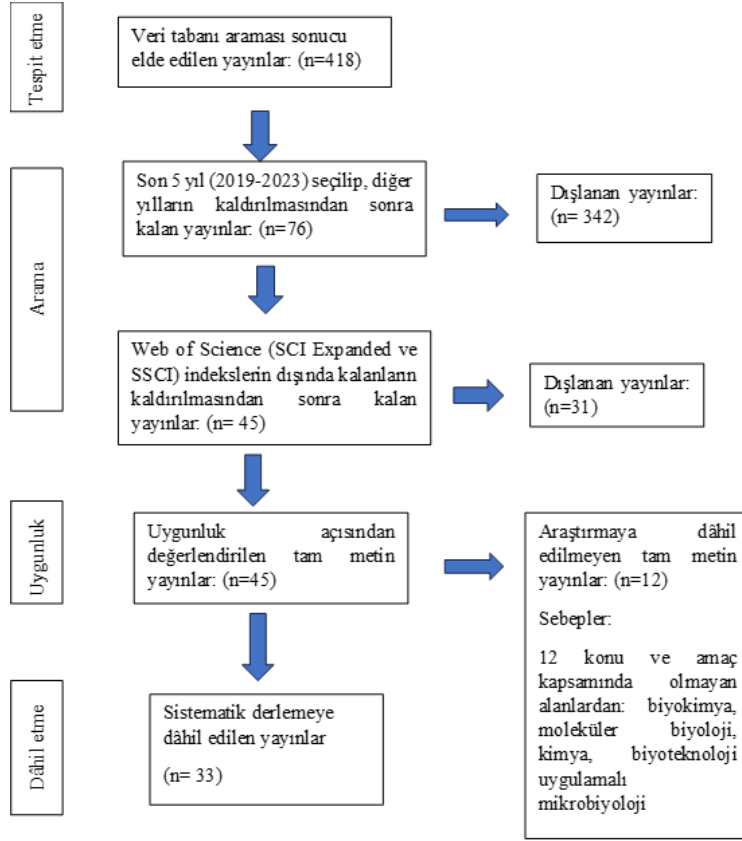
Tüm bu sorulara cevap verebilmek için sistematik incelemelerde sıklıkla kullanılan Sistematik Derleme ve Meta Analizler için Tercih Edilen Raporlama Öğeleri (PRISMA, 2020) bildirgesi (Page vd., 2021) kullanılarak araştırma stratejisi belirlenmiştir. PRISMA kontrol listesi meta analiz ve sistematik derleme çalışmalarının seçme, değerlendirme, sentez ve tanımlamasında kullanılan 27 maddeden oluşan bir raporlama kılavuzudur (Hür, 2021). Bu strateji kapsamında anahtar kelimeler, araştırmaya dâhil edilecek veri tabanı, dâhil etme ve dışlama ölçütleri, kodlama yöntemleri ve veri toplama formu, incelenecek yayınların tarih aralığı gibi arama kriterlerine yazarlar arasında fikir birliği sağlanarak karar verilmiştir. Çalışmanın evrenini Web of Science veri tabanı oluşturmaktadır. Kütüphane konsorsiyumlarında yeni eğilimler ve son çalışmalar tespit edilmeye çalışıldığı için araştırmaya dâhil olacak yayınlar son beş yıl ile sınırlanmıştır.

Çalışma kapsamında kullanılan anahtar kelimeler şunlardır: "library consortium" kelimesi boolean bağlaçlarından birisi olan "AND" ile "academic" kelimesine bağlanarak arama yapılmış ve 418 sonuca ulaşılmıştır. Literatür taraması sonucu elde edilen çalışmalardan hangilerinin kullanılacağını belirleyebilmek adına dâhil edilme ve dışlama ölçütlerine PICOS (Population, Intervention, Comparison, Outcomes, Study Design- Evren, Müdahale, Kıyaslama, Sonuçlar, Desen)'a göre belirlenmiştir (Amir-Behghadami ve Janati, 2020; Keskin ve Keloğlu İşler, 2023). Arama sonucunda filtreleme alanında sırasıyla; yıl (publication years) 2019-2023, Web of Science Index alanından Social Science Citation Index-SSCI, Science Citation Index Expanded-SCI Expanded ve son olarak doküman türü (Document types) makale seçilerek arama sonuçları daraltılmış ve dâhil etme ve dışlama ölçütleri ile çıkan sonuçlar 33'e düşürülmüştür.

Şekil 1

Yayınlara Seçilmesi ve Hariç Tutulmasına Yönelik Akış Şeması (PRISMA 2020'ye göre)

Çalışmanın Amacına ve Konusuna Uygun Olan Yayınların Dâhil Edilmesi

Biyokimya, moleküler biyoloji, kimya, biyoteknoloji uygulamalı mikrobiyoloji vb. alanlarda mesleki terim olarak kullanılan konsorsiyum çalışmaları dâhil edilmemiştir. Kütüphane, bilgi bilim, elektronik bilgi kaynakları, bilgi kaynakları alanı dışında kullanılan konsorsiyum kavramı bu çalışmada hariç tutulmuştur.

Akademik Kütüphane Konsorsiyumu Kavramını İnceleyen Güncel Yayınlar

Web of Science veri tabanında indekslenen, akademik kütüphane konsorsiyumlarında yeni eğilimleri inceleyen bu çalışmaya, son beş yılın yayınları dâhil edilmiştir. Bilgi teknolojilerinin hızla gelişmesi ve bilginin her yıl büyük boyutlarda artması nedeniyle oluşumu çok eskiye dayanan kütüphane konsorsiyumları var oluş amaçlarını yerine getirebilmek için bu gelişmeleri yakından takip etmekte ve bu doğrultuda yeni konsorsiyum modelleri oluşturmaktadır. Bu nedenle çalışmamızda en güncel eğilimleri saptamak adına son beş yıl dâhil edilmiş, daha eski yayınlar hariç tutulmuştur.

Veri Toplama Formu ve Kodlama Yöntemi

Aşağıdaki Tablo 1'de belirtilen veri toplama formu çalışmanın yazarları tarafından ortak kararlar oluşturulmuştur. Veri toplama formu sistematik derlemeye dâhil edilen yayınlar önceden belirlenen ya da ilgili yayında yapılan çıkarımlara göre kodlanmıştır. Kodlamalar MAXQDA programı ile yazarlar arasında fikir birliğine varılarak belirlenmiştir. Kodlamalarda yer alan terimler ilgili yayında açık ve net bir şekilde bulunmasına göre dâhil edilmiş olup, kodlanmayan bölümler ise çalışmalarda hiç yer verilmediği ya da netlik olmadığı için hariç tutulmuştur. MAXQDA programında veriler kodlanırken, ilgili makaleler programa yüklenmiş, her

biri teker teker okunarak öz, içerik ve sonucu değerlendirilerek ana tema çıkartılmaya çalışılmıştır. Söz konusu makalelerde akademik kütüphane konsorsiyumlarına değinilen noktalar, konsorsiyum iş birlikleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde konsorsiyum çalışmalarının ne yönde eğilimde olduğu ve konsorsiyumlarla kurulan iş birlikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 1

Çalışmaya Dâhil Edilen Yayınlar için Belirlenen Veri Toplama Formu

Önceden Belirlenen Kategorilere Göre Yapılan Kodlamalar	
Kategori	Çıkarım
Veri tabanı	Web of Science
Belirlenen yıllara göre yapılan çalışmalar	İncelemeye dâhil edilen yayınların yıllara göre sınıflandırılması
Çalışmanın türü	Makale
Akademik kütüphane konsorsiyum konulu çalışmalarının değerlendirilmesi	Konsorsiyum konularına yönelik çalışmaların nasıl kodlandığı nelerle ilişkilendirildiği
Veri toplama yöntemleri	Konsorsiyum çalışmalarının tasarlanmasında kullanılan veri toplama teknikleri
Yayınlardan Çıkarılan Anahtar Kelimelere Yönelik Yapılan Kodlamalar	
Kategori	Çıkarım
Araştırmanın konusu	Akademik kütüphane konsorsiyum kavramını hangi açılardan ele alındığını belirten çıkarımlar
Tema	Sistematiik derlemeye dâhil edilen çalışmaların amaçlarının incelenmesinden elde edilen çıkarımlar
İlişkili konular	Akademik kütüphane konsorsiyumları kavramının birlikte incelendiği çalışmalar
Fayda	Konsorsiyum çalışmalarının getireceği olası faydalar
İş birlikleri	Akademik kütüphane konsorsiyum çalışmaları ve iş birlikleri

Bulgular ve Yorum

Çalışmanın bu bölümünde son beş yıla ait 2019 ile (Ekim) 2023 uluslararası literatürde yer alan “akademik kütüphane konsorsiyumu” konulu makalelerin hangi konuları işlediği ve makalelerde bu konulara ilişkin kodlanma sıklıklarına yer verilmiştir.

Akademik Kütüphane Konsorsiyumu Konusunda Yapılan Çalışmalar

Web of Science veri tabanından ulaşılan son beş yıla ait veriler (2019, 2020, 2021, 2022, 2023); Tablo 1'deki veri toplama formunda belirtilen kriterler dâhilinde sınıflandırılmış ve coğrafi bölgelere göre Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2

Çalışmaya Dâhil Edilen Yayınların Coğrafi Bölgelere Göre Dağılımı

Coğrafi bölge	Çalışmaya Dâhil Edilen Bilimsel Yayınlar
Amerika Birleşik Devletleri	16
Kanada	3
Güney Afrika	3
Zimbabve	3
İngiltere	2
Çin	2
Yunanistan	1
İspanya	1
Tanzanya	1
Türkiye	1
Toplam	33

Tablo 2 incelendiğinde 2019 ve 2023 yılları arasında akademik *kütüphane konsorsiyumları üzerine yapılan araştırma* sayısının en fazla ABD’de olduğu, Türkiye’den ise bir çalışmanın yer aldığı görülmüştür. Türkiye’de ulusal lisans ve kütüphane konsorsiyum çalışmalarında birtakım uygulamalar mevcuttur. Bunlara TUBİTAK – EKUAL ve ANKOS örnek verilebilir. Böyle uygulama örneklerinin olmasına rağmen Web of Science veri tabanında son beş yıla ait (2019-2023) “Akademik Kütüphane Konsorsiyumu” konusunda Türkiye adresli yapılan çalışmaların az olduğu saptanmıştır. Türkiye adresli olmayan uluslararası çalışmalarda ise ANKOS’tan bahseden yayınların olmadığı görülmüştür.

Çalışmada verilerin MAXQDA programı aracılığı ile Veri Toplama Formuna göre WoS veri tabanında son beş yıla ait araştırmalarda yer alan akademik kütüphane konsorsiyumları ile ilgili kodlanan konularda öne çıkan eğilimler, kodlar ve alt kodlarla ilişkisi Şekil 2 ve Şekil 3’te aşağıda sunulmuştur.

Şekil 2

Akademik Kütüphane Konsorsiyumu Araştırmalarında Öne Çıkan Konular

- Konsorsiyum e-kitap programları
- ▼ Tam e-kitap ILL girişimleri
  - VIVA (Virginia Sanal Kütüphanesi) e-kitap ILL
  - Occam okuyucuları
  - e-kitap kredileri
  - Colorado araştırma kütüphaneleri ittifakı
  - NovaNet
  - Orbis-Cascade Alliance
- Konsorsiyum faydalandığı sistemler/ilkelere
  - Bilgi yoksulluğunun ortadan kaldırılması
- ▼ E-Kitap paylaşım modelleri
  - Proquest- ATO modeli
  - DDA- ACSS :act together spend separately
  - DDA- çarpan modeli
  - DDA (Demand driven acquisition)- talep odaklı/sınırlı
  - Paket modeli
  - EBS- kanıta dayalı
  - e- Dergi indirme oranları
  - e-Kitap kullanım oranları
  - Pareto ilkesi
  - COUNTER
  - DEI (Çeşitliliğe Bağlılık Beyanı)
- ▼ LSP- Library Services Platform
  - Alma-Primo (Ex Libris)
  - Satın alma modeli

Şekil 3

Akademik Kütüphane Konsorsiyumu Araştırmalarında Öne Çıkan Konular

- ▼ ● Konsorsiyum işbirlikleri
  - ▼ ● Üniversitelerin karşılanabilirliğini arttırmak
    - OER -Açık Eğitim Kaynakları
    - Yayınla ve Oku (P&R)
    - Minerva- Mobil Uygulama
  - ▼ ● Canlı sohbet referans hizmetleri
    - RUSA yönergeleri
    - Finansal okuryazarlık
    - Konsorsiyum yeni roller
  - ▼ ● Açık erişim
    - Hibrit dergi
    - Açık erişim dergi
  - ▼ ● Maliyet paylaşım modeli
    - Lisans, YL, doktora öğrencileri, OECD Kalkınma Endeksi ve FTE
    - Kurumun yayın alıntılarına dayalı-ulusal indeksler
    - Kurumun yayın alıntılarına dayalı-uluslararası indeksler
    - Eş zamanlı kullanıcı sayısına ve FTE'ye dayalı
    - İndirilen makale sayısına dayalı
    - Basılı kitap ve dergilerin toplam sayısına dayalı
    - Konu alanı maliyet paylaşımı modeline göre FTE
    - Kullanım, sabit ücret ve FTE
    - Tek tip sabit ücret
    - Dergi ve kitap toplama
    - Koleksiyon içeriği ve tarih aralığı
    - FTE paylaşım modeli
    - Dergi abonelikleri-konsorsiyum aracılığıyla
    - İşbirlikçi koleksiyon geliştirme-CCD
    - Dergi alıntı ağları
  - ▼ ● Kütüphanelerarası ödünç verme (ILL)
    - ▼ ● Uluslararası
      - Engeller
  - ▼ ● Elektronik Kaynak Yönetimi- ERM
    - Bireysel kütüphane aboneliği
    - ▼ ● Konsorsiyum aracılığıyla
      - ▼ ● Katkı sağladı (TERMS)
        - İlk iki aşama (içerik araştırılması ve edinme)
  - ▼ ● Erişilebilir hizmetler
    - Yardımcı teknolojinin sağlanması
    - Konsorsiyum kuruluyor
    - Liderlik yetkinlikleri
    - Fikri mülkiyet politikası ve hizmetleri
  - ▼ ● Araştırma yöntemi
    - Karma Yöntem
    - Nitel yöntem

MAXQDA programında doküman analizi kullanılarak elde edilen nitel çalışmada, araştırmalar içinde yer alan kavramlar teker teker kodlanarak ana kodlar ve alt kodlarla ilişkisi Şekil 2 ve Şekil 3'te detaylı bir şekilde gösterilmiştir. Bilimsel çalışmalarda öne çıkan kavramların hangi alt konularla ilişkili olup ele alındığı gösterilmiştir.

Şekil 2'ye göre konsorsiyum e-kitap programları ana konunun altında kodlanan ilişkili alt kodlar; tam e-kitap ILL girişimleri ve girişimlerden VIVA (Virginia Sanal Kütüphanesi) e-kitap ILL, Occam okuyucuları ve e-kitap kredi uygulamalarını içeren konular alt kod olarak kodlanmıştır ve e-kitap ILL ana konunun altında incelenmiştir, bununla birlikte Colorado Araştırma Kütüphaneleri İttifakı, NovaNet, Orbis-Cascade Alliance konsorsiyum e-kitap programları olarak belirtilmiştir. Konsorsiyumların faydalandığı sistemler/ilkelere ana konusu altında kodlanan bilgi yoksulluğunun ortadan kaldırılmasına yönelik bildirimlerden yararlandığı vurgulanarak, Rroquest ATO modeli, DDA-ACSS (act together spend seperately), DDA çarpan modeli, DDA (demand driven acquisition) talep odaklı sınırlı, paket modeli, EBA (Evidence Based Acquisitions) kanıta dayalı modeller de konsorsiyumların yaygın olarak kullandıkları e-kitap paylaşım modelleri ana konusu altında kodlanan alt kavramlar olarak gösterilmiştir. Konsorsiyumların yararlandığı sistemler-ilkelere altında e-kitap indirme oranları, e-kitap kullanım oranları, Pareto ilkesi, COUNTER, DEI (Çeşitliliğe Bağlılık Beyanı) detaylı olarak alt kodlarla birlikte sunulmuştur. Kütüphane servis platformları (Library Services Platform- LSP) kavramı altında belirtilen Alma-Primo (Ex Libris) ise kullanılan sistemlerden bir tanesidir.

Şekil 3'e göre konsorsiyum iş birlikleri üniversite OER-Açık Eğitim Kaynakları sunarak üniversitelerin eğitim karşılanabilirliğini arttırmak, yayıncılarla yapılan yayınlara-oku anlaşmaları, kütüphane hizmetlerinin mobil uygulamalarla sunulması, Referans ve Kullanıcı Hizmetleri Derneği (Reference and User Services Association – RUSA) yönergeleri bağlamında canlı sohbet referans hizmetleri, finansal okuryazarlık, açık erişim dergi ve hibrit dergi içerikleri ile yapılan açık erişim anlaşmaları ve desteğinin de konsorsiyumların yeni iş birliği rollerinin altını çizen kavramlar olduğu görülmektedir. Bir diğer ana kavram (kod) olan konsorsiyumun kullandığı maliyet paylaşım modelinde alt kodlar:

- Lisans, yüksek lisans, doktora öğrencileri,
- OECD kalkınma endeksi ve FTE,
- Kurumun yayın alıntılarına dayalı ulusal indeksler,
- Kurumun yayın alıntılarına dayalı uluslararası indeksler,
- Eş zamanlı kullanıcı sayısına ve FTE'ye dayalı,
- İndirilen makale sayısına dayalı,
- Basılı kitap ve dergilerin toplam sayısına dayalı,
- Konu alanı maliyet paylaşım modeline göre FTE,
- Kullanım sabit ücret ve FTE,
- Tek tip sabit ücret,
- Dergi ve kitap toplama,
- Koleksiyon içeriği ve tarih aralığı FTE paylaşım modeli

kavramları ile de konsorsiyumların kullandığı maliyet paylaşım modelleri belirtilmektedir.

Bir diğer ana kavram olan kütüphaneler arası ödünç verme (ILL) ise bilimsel çalışmaların çoğunda konsorsiyumların uluslararası yaptığı uygulamalar ve engeller alt kodu ile işlenmiştir. Yapılan çalışmalarda engeller alt kodu ile vurgulanan nokta, kütüphaneler arası ödünç vermede (ILL- Interlibrary Loan) mevzuatlardan ve diğer kısıtlayıcı süreçlerden kaynaklı zorluklara atıfta bulunmaktadır. Elektronik Kaynak Yönetimi (ERM) konusu, bireysel kütüphane aboneliği yapan kurumların ERM süreçlerini tek başına yönettiği ve konsorsiyum

aracılığı ile yapılan elektronik kaynak yönetim süreçlerinde TERMS ilkelerinde ilk ikisinin konsorsiyum tarafından sağlandığını ifade eden alt kodlar yer almaktadır. Erişilebilir hizmetler ana kodunun altında bu konuda yardımcı teknolojilerinin sağlanması ve erişilebilir kütüphane hizmetlerine yönelik konsorsiyumun kurulması gerektiği ilgili alt kodlar ile kodlanmıştır. Literatür değerlendirmesinde araştırılan çalışmaların analizinde nitel ve nicel yöntem birkaç çalışmada ise her iki yöntemi bir arada kullandıkları tespit edilmiştir.

Akademik Kütüphane Konsorsiyumu Konusunda Yapılan Çalışmalarda Öne Çıkan Kavramlar

Çalışmaya dâhil edilen makalelerde akademik kütüphane konsorsiyumu ile ilişkilendirilerek sıklıkla ele alınan konular Tablo 3'te aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3

Akademik Kütüphane Konsorsiyumu Konusunda Öne Çıkan Kavramlar

Fayda, Amaç, Kavram	Kodlama Sayısı	%
İş Birlikçi Koleksiyon Geliştirme	6	18
ILL	5	15
E-Kitap Paylaşım Modelleri	5	15
Maliyet Paylaşım Modeli	4	12
Konsorsiyum Yeni Roller	4	12
Dergi Alıntı Ağları	1	3
COUNTER	1	3
Alma/Prima	1	3
Mobil Uygulama/Minrva	1	3
Çeşitliliğe Bağlılık Beyanı (DEI)	1	3
Bilgi Yoksulluğu	1	3
Üniversite Eğitiminin Karşılabilirliği	1	3

Tablo 3'te akademik kütüphane konsorsiyumu çalışmalarında öne çıkan kavramların makalelerin içinde kullanılma sıklığı gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde en çok kütüphaneler arası iş birlikçi koleksiyon geliştirme ifadesinin kullanıldığı bunun yanı sıra kütüphaneler arası ödünç verme (ILL), e-kitap paylaşım modelleri, maliyet paylaşım modeli ve konsorsiyumların yeni rollerine de sıkça değinildiğini ifade edilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu makalede akademik kütüphane konsorsiyumları, kütüphanecilik ve bilgi bilimi disiplininde yer alan akademik yayınlar araştırılarak ele alınmış ve konsorsiyumlarla ilgili bağlantılı kavramlar saptanarak bir panorama sunulmaya çalışılmıştır. Yaşanılan bilgi çağında bireylerin nitelikli bilimsel bilgiye erişmesi son derece önemlidir. Bununla birlikte dünya genelinde çeşitli ülkelerde mevcut bulunan ekonomik kriz, kaynakların sınırlı olması, fırsat eşitsizlikleri, bilgiye erişimde bulunan engeller, fikri mülkiyet hakları, bilgi yoksulluğu gibi durumların var olması bilgiye erişimde en önemli kurumların başında gelen kütüphanelerin kendilerine yeni roller belirlemesine ve çeşitli kapsamlarda iş birliği yapmalarına olanak tanımıştır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kütüphaneler, konsorsiyumlar kurarak araştırmacılarını daha fazla bilgiye daha ekonomik yollarla ulaştırmayı amaçlamışlardır. *Günümüzde kütüphaneler arası iş birliği tek bir konu ile ya da tek bir hizmetle sınırlandırılmayacak kadar geniş bir faaliyet alanını temsil etmektedir.* Bu çalışmada akademik kütüphane konsorsiyumları ile ilgili bilimsel çalışmalar belirlenerek, tartışılan konuların neler olduğu, dünya genelinde kütüphane konsorsiyumu kapsamında yeni iş modellerindeki eğilimlerin ne yönde olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada araştırılan konularından ilki akademik kütüphane konsorsiyumları konusunda WoS veri tabanında son beş yıla ait Türkiye adresli uluslararası çalışmalarda öne çıkan konulara yöneliktir. Bu soruya

cevap almaya yönelik taramada son beş yıla ait sadece bir çalışmanın bulunduğu saptanmıştır. Bu çalışmada Türkiye’de mevcut konsorsiyumun (ANKOS) yapısı ve maliyet paylaşım modelleri incelenmiştir (Çuhadar ve Çimen, 2019). Türkiye’de akademik kütüphane konsorsiyumuna ve ulusal lisansa yönelik uygulamalarla ilgili bilimsel makaleler yazılması gerektiği böylelikle uluslararası literatürde görünürlüğü arttırarak konsorsiyum iş birlikleri geliştirmek adına faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada incelenen ikinci soruda akademik kütüphane konsorsiyumu konusunda WoS veri tabanında yer alan ve son beş yıla ait çalışmalarda öne çıkan konular belirlenmiştir. Bu kapsamda literatürde akademik kütüphane konsorsiyumları ile ilgili çok çeşitli konular ele alınmakta; bu konular farklı yönleriyle tartışılmaktadır. İncelenen makalelerde, konsorsiyumlara üye kütüphanelerin konsorsiyumdan beklentileri, kütüphane hizmetlerinin çeşitlenmesi karşısında kütüphanelerin ve konsorsiyumların yeni rolleri, iş birliği modelleri tartışılmıştır. Bunun yanı sıra *kütüphane konsorsiyumu kavramı* literatürde üniversite karşılanabilirliği, iş birlikleri, bilgi yoksulluğu, e-kitap paylaşım modelleri, satın alma geçişleri, maliyet paylaşım modelleri, koleksiyon geliştirme, konsorsiyum veri analizleri ve elektronik kaynak yönetimi kavramlarıyla ilişkilendirilerek ele alınmıştır.

Çalışmanın üçüncü araştırma sorusu kapsamında ise kütüphane konsorsiyumları çalışmalarındaki genel konu eğilimi saptanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda ortak payda konsorsiyumlar aracılığıyla e-kaynak paylaşım modelleri, kütüphaneler arası ödünç verme, e-kaynakların kullanım istatistiklerinde standartların uygulanması konularının araştırıldığı belirlenmiştir. (Bentil vd., 2022; Chisita ve Chiparasha, 2019; Emery ve Stone, 2013; LeMaistre vd., 2018; Pan ve Fong, 2010; Pionke ve Schroeder, 2020; Scigliano, 2002). Diğer yandan *kütüphane konsorsiyumu ile ilgili literatürde* konsorsiyum e-kitap projeleri (tam e-kitap ILL girişimleri, VIVA e-kitap ILL, Occam okuyucuları, e-kitap kredileri), konsorsiyumların faydalandığı sistemler, ilkeler, beyanlar, kütüphane servis platformları, konsorsiyum iş birlikleri (yayınla oku, mobil uygulamalar, üniversite eğitiminin karşılanabilirliği, maliyet paylaşım modelleri, açık erişim), elektronik kaynak yönetimi (ERM), erişilebilir hizmetler, liderlik yetkinlikleri ve fikri mülkiyet politikası ve hizmetleri ile ilgili konular öne çıkmaktadır (Busch vd., 2023; Ding vd., 2020; Fry, 2019; Hahn, 2019; Murphy, 2019; Simpson, 2019).

Araştırma konularını detaylı inceleyebilmek adına sistematik incelemelerde sıklıkla kullanılan PRISMA 2020 bildirgesi (Page vd., 2021) ile uluslararası literatürde sınırlama yoluna gidilmiş böylelikle mevcut çalışmalar üzerinde derinlemesine analiz yapılarak, kütüphane konsorsiyumları konusunda sık tartışılan konular belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırmanın bulguları genel olarak önceki çalışmaların bulgularını destekler nitelikte olup kütüphane konsorsiyumlarının *Türkiye’de ve Dünyada benzer alanlarda faaliyet gösterdiği, benzer konuları tartıştığı öte yandan Türkiye’deki kütüphane konsorsiyumu olan ANKOS’un uluslararası literatürde bir çalışmada* ele alındığı saptanmıştır (Çuhadar ve Çimen, 2019). Bu durumun uluslararası konsorsiyumlar arası iş birliği geliştirmek adına dezavantaj yaratabileceği ifade edilebilir. Ulusal mevcut konsorsiyumun görünürlüğünü arttırmak ve iş birliklerini geliştirmek adına uluslararası yayın platformlarında ve uygulamalarda daha fazla yer alması gerekmektedir.

Bu çalışmada akademik kütüphane konsorsiyumlarının çeşitli boyutları ve işlevsellikleri ele alınmış, literatürde konsorsiyum ile ilişkilendirilen kavram ve uygulamalar saptanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonunda kütüphane konsorsiyumlarının birçok konuyla ilişkilendirildiği ve bu kavramların her birinin ayrı ayrı bir çalışmanın konusu olabileceğini ortaya konulmaktadır. Ayrıca çalışmanın gelecekteki araştırmalar için potansiyel alanları belirleyerek, araştırmacılara fikir vermesi açısından da katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada yer alan ve konsorsiyum ile ilişkilendirilen her bir konu kapsamında, Türkiye’deki konsorsiyum uygulamalarıyla ilgili durum saptaması yapılarak, birtakım iyileştirmeler gerçekleştirilebilir. Örneğin, *Türkiye’deki konsorsiyum ile ilgili fikri mülkiyet, elektronik kaynak yönetimi, maliyet paylaşım modelleri, iş birliği koleksiyon geliştirme gibi uluslararası literatürde sıklıkla değinilen konuları* temel alan çalışmalar yapılabilir. Ayrıca Türkiye’de bulunan

üniversite ve araştırma merkezlerinin sayısı göz önünde bulundurulduğunda, mevcut *kütüphane konsorsiyumu olan ANKOS ve EKUALi* konu alan *çalışmaların sayısının artırılması* gerekmektedir. Türkiye’de kütüphane konsorsiyumlarının geleceği yapılacak faaliyetlerin kurumsallaştırılmasına, çağın gerektirdiği bilgi taleplerine cevap verebilecek yeni iş birliği modellerinin geliştirilmesine ve sürdürülebilir politikalar oluşturulmasına bağlıdır.

İzin ve Katkı Bildirimleri

Etik Kurul İzni: Yazarlar çalışmanın etik kurul izni gerektirmediğini beyan etmişlerdir.

Yazarlık Katkısı: Yazarlar makaleye eşit oranda katkı verdiklerini beyan etmişlerdir.

Kaynakça

American Library Association (ALA) web sayfası (2024). <https://www.ala.org/>

Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu Kütüphaneler Arası İşbirliği Takip Sistemi (ANKOS KİTS) web sayfası (2024). <https://kits.ankos.gen.tr/>

Alpay Aslan, S. (2007). Elektronik bilgiye erişim modelleri. *Akademik Bilişim’07-IX. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* 31 Ocak-2 Şubat 2007 içinde (ss. 203-211). *Dumlupınar Üniversitesi* https://ab.org.tr/ab07/kitap/aslan_AB07.pdf

Amir-Behghadami, M. ve Janati, A. (2020). Population, Intervention, Comparison, Outcomes and Study (PICOS) design as a framework to formulate eligibility criteria in systematic reviews. *Emergency Medicine Journal*, 37(6), 387–387. doi.org/10.1136/emmermed-2020-209567

Bentil, W., Liew, C. L. ve Chawner, B. (2022). The management and the usage of electronic resources in academic libraries: A bi-directional relationship. *Information Development*, 38(1), 114–124. doi.org/10.1177/0266666920983600

Busch, T., Campbell, D., Howell, S. M., Konkel, M. S., Krieb, D., Li, M., Mayer, C. ve Taft, R. (2023). Liaising the catalog: Collaborating across library departments to promote successful discoverability through enhanced cataloging. *College and Research Libraries*, 84(2).

Chisita, C. T. ve Chiparasha, B. (2019). Open Access initiatives in Zimbabwe: Case of academic libraries. *Journal of Academic Librarianship*, 45(5). <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2019.102047>

Çimen, E. (2021). Bilgi merkezlerinde iş birliği ve koordinasyon: Kütüphaneler arası iş birliği çalışmaları. E, Yılmaz ve L, Kanık (Ed.). *Bilgi Merkezlerinde Yönetim II* içinde (ss. 207-228). Hiperlink.

Çuhadar, S. ve Çimen, E. (2019). Cost-sharing models: Experience of the Anatolian University Libraries Consortium. *Journal of Academic Librarianship*, 45(3), 252–261. doi.org/10.1016/j.acalib.2019.03.004

Demir, G. (2021). Bilgi toplumu, sayısal uçurum ve kronik bilgi yoksulluğu. *Türk Kütüphaneciliği*, 35(2), 124-130. doi.org/10.24146/tk.959726

Ding, J., Yu, S., Wang, H., Xu, W. ve Li, Z. (2020). Member structure and sharing behavior: Social network analysis of CALIS online cataloging data in China. *Journal of Academic Librarianship*, 46(2). <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2020.102115>

Ely, E. (2021). Diversity, equity ve inclusion statements on academic library websites. *Information Technology and Libraries*, 40(4), 1-22. doi.org/10.6017/ITAL.V40I4.13353

Emery, J. ve Stone, G. (2013). *TERMS: Techniques for electronic resources management*. *Library Technology Reports*, 49 (2). 5-43. <https://eprints.hud.ac.uk/id/eprint/16113/>

- Eroğlu, E. B. ve Eroğlu, N. G. (2022). Bilgi merkezlerinde yönetim. *Bilgi Dünyası*, 23(1), 1-15. doi.org/10.15612/bd.2022.679
- Ezell, J., Pionke, J. J. ve Gunnoe, J. (2022). Accessible services in academic libraries: A content analysis of library accessibility webpages in the United States. *Reference Services Review*, 50(2), 222–236. doi.org/10.1108/RSR-10-2021-0055
- Fernández-Ramos, A., Rodríguez-Bravo, B., Alvite-Díez, M. L., Santos-De-paz, L., Morán-Suárez, M. A., Gallego-Lorenzo, J. ve Ole, I. (2019). Evolution of the big deals use in the public universities of the Castile and Leon region, Spain. *Profesional de La Informacion*, 28(6), 1-15. doi.org/10.3145/epi.2019.nov.19
- Fry, A. (2013). A hybrid model for managing standard usage data: Principles for e-resource statistics workflows. *Serials Review*, 39(1), 21–28. doi.org/10.1016/j.serrev.2012.12.001
- Fry, A. (2019). *Ebook rate of use in OhioLINK: A ten-year study of local and consortial use of publisher packages in Ohio*. *College and Research Libraries*, 80(6), 827-842, <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/23530/30827>
- Gaha, U., Hinnefeld, S. ve Pellegrino, C. (2018). The academic library's contribution to student success: Library instruction and GPA. *College and Research Libraries*, 79(6), 737–746. <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/16824>
- Glare, P. G. W. (1982). *Oxford Latin dictionary*. Oxford University Press.
- Güneş, G. (2021). Bilgi merkezleri arasında iş birliği ve koordinasyon: Konsorsiyum çalışmaları. E, Yılmaz ve L, Kanık (Ed.). *Bilgi Merkezlerinde Yönetim II* içinde (ss. 166-205). Hiperlink.
- Hahn, J. (2019). Diverse mobile users: The development of library experts. *Reference Services Review*, 47(1), 6–20. doi.org/10.1108/RSR-07-2018-0056
- Hakgüder, Z. (2011). *Üniversite kütüphanelerinde elektronik bilgi kaynaklarının sağlanmasında konsorsiyumların rolü: ANKOS örneği* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi. <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/48788.pdf>
- Hür, G. (2021). PRISMA kontrol listesi 2020 güncellemesi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(4), 603–605. doi.org/10.26453/otjhs.1001606
- International Coalition of Library Consortia (ICOLC) web sayfası (2024). <https://icolc.net/>
- International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) web sayfası (2024). <https://www.ifla.org/>
- Ji, P., Zou, X. ve Li, Z. (2017). SWOT analysis of patent information service strategy of university libraries for enterprises. *Advances in Computer Science Research*, 62, 90–95. <https://www.atlantis-press.com/proceedings/jimec-17/25880523>
- Keskin, M. ve Keloğlu İşler, E. (2023). Dijital şeffaflık kavramı: Uluslararası literatürün PRISMA yöntemiyle sistematik incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 37(2), 109-136. doi.org/10.24146/tk.1283373
- LeMaistre, T., Shi, Q. ve Thanki, S. (2018). Connecting library use to student success. *Portal: Libraries and the Academy*, 18(1), 117–140. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1165775>
- Levenson, H. N. ve Nichols Hess, A. (2020). Collaborative collection development: Current perspectives leading to future initiatives. *Journal of Academic Librarianship*, 46(5), 2-11. doi.org/10.1016/j.acalib.2020.102201

- Logan, J. Barrett, K., ve Pagotto, S. (2019). *Dissatisfaction in chat reference users: A transcript analysis study*. *College and Research Libraries*, 80(7), 925-944. <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/23611/30910>
- Lundy, R. ve Curran, R. (2020). Desperately seeking funding: Library guides to student funding. *Reference Services Review*, 48(3), 415-431. doi.org/10.1108/RSR-03-2020-0021
- Marcella, R. ve Chowdhury, G. (2020). Eradicating information poverty: An agenda for research. *Journal of Librarianship and Information Science*, 52(2), 366-381. doi.org/10.1177/0961000618804589
- Midgley, W. H. ve Mundle, K. (2023). *Cracking the code on acquisitions transitions from Voyager to Alma*. *Library Resources Technical Services*, 67(3), 79-89. <https://journals.ala.org/index.php/lrts/article/view/8088/11249>
- Munyoro, J., Machimbidza, T. ve Mutula, S. (2021). Examining key strategies for building assistive technology (AT) competence of academic library personnel at university libraries in Midlands and Harare provinces in Zimbabwe. *Journal of Academic Librarianship*, 47(4), 1-9. doi.org/10.1016/j.acalib.2021.102364
- Munyoro, J., Machimbidza, T. ve Mutula, S. (2023). A framework for the entrenchment of intellectual property (IP) information services in Zimbabwe's university libraries. *Information Development*. doi.org/10.1177/02666669231163800
- Murphy, J. A. (2019). Ebook sharing models in academic libraries. *Serials Review*, 45(3), 176-183. doi.org/10.1080/00987913.2019.1644934
- Page, M. J., Moher, D., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., McGuinness, L. A., Stewart, L. A., Thomas, J., Tricco, A. C., Welch, V. A., Whiting, P., McKenzie, J. E. (2021). PRISMA 2020 explanation and elaboration: Updated guidance and exemplars for reporting systematic reviews. *The BMJ* 372, 1-35. doi.org/10.1136/bmj.n160
- Pan, D. ve Fong, Y. (2010). Return on investment for collaborative collection development: A cost-benefit evaluation of consortia purchasing. *Collaborative Librarianship*, 2(4), 183-192. doi.org/10.29087/2010.2.4.06
- Pionke, J. J. ve Schroeder, H. M. (2020). Working Together to Improve Accessibility: Consortial E-Resource Accessibility and Advocacy. *Serials Review*, 46(2), 137-142. <https://doi.org/10.1080/00987913.2020.1782630>
- Pispiringas, L., Dervos, D. A. ve Evangelidis, G. (2022). Citation based journal-to-journal associations in the microcosm of an academic libraries consortium. *Journal of Academic Librarianship*, 48(1), 1-12. doi.org/10.1016/j.acalib.2021.102463
- Scigliano, M. (2002). Consortium purchases: Case study for a cost-benefit analysis. *The Journal of Academic Librarianship*, 28(6), 393-399. [doi.org/10.1016/S0099-1333\(02\)00346-4](https://doi.org/10.1016/S0099-1333(02)00346-4)
- Simpson, J. (2019). Real World Objects: Conceptual Framework and University Library Consortium Study. *Journal of Academic Librarianship*, 45(4), 332-342. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2019.05.003>
- Srinuan, C. ve Bohlin, E. (2011, September). Understanding the digital divide: A literature survey and ways forward. *22nd European Regional Conference of the International Telecommunications içinde*, (ss. 1-38). *Society (ITS2011)*. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/52191/1/672623358.pdf>

- Sweet, C. ve Clarage, E. C. (2020). Library consortia contributing to college affordability: Collection and OER initiatives in the consortium of academic and research libraries in Illinois. *Reference Services Review*, 48(3), 433–445. doi.org/10.1108/RSR-03-2020-0014
- Thompson, H. H., Smith, A., Ostos, M. ve Gardinier, L. (2019). *Borrowing Latin American materials in the big ten academic alliance: A case study for consortial data analysis*. *College and Research Libraries*, 80(6), 766-786. <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/23527/30824>
- Toplu, M. (2009). Elektronik yayıncılığın ortak koleksiyon geliştirme ve kütüphane konsorsiyumlarına etkileri ve Türkiye'deki uygulamalar. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 448–488. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/814284>
- Wong, G. K. W. (2019). *A tool for academic libraries to prioritize leadership competencies*. *College and Research Libraries*, 80(5), 597-617. <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/18156/20286>
- World Intellectual Property Organization WIPO. (2023, Ekim 22).Intellectual property is improving the lives of everyone, everywhere. <https://www.wipo.int/portal/en/index.html>
- Wu, Y.-P. (2017). Research on patent information service in university libraries oriented to whole scientific research process: Practices from China. Y.-P. Wu (Ed.), *Proceedings of the 3rd Annual International Conference on Management, Economics and Social Development (ICMESD 17)* içinde, (ss. 225-230). Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/icmesd-17.2017.42>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. bs). Seçkin Yayıncılık.
- Zhang, C. ve Peng, L. (2020). The position of intellectual property information service center in colleges and universities- A case study of intellectual property information service center in Huazhong University of Science and Technology. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 505, 300–304. doi.org/10.2991/assehr.k.201214.057